

1976 NOV 16

MAGYAR NEMZET

Beszélő kövek a Városmajorban

Menj oda, ahol most szép!"
Milyen gyakran követné az ember szívesen ezt az igazán jó tanácsot, ha tehetné. De vajon követjük-e elég gyakran akkor, ha semmi akadály nincs a megvalósításnak? Vajon hány nagybudapesti ember megy el napfényes őszi napokon a Városmajorba csak azért, hogy elgyönyörködjék ebben az igazán szép — ősszel legszebb! — parkunkban? A Margitsziget és a Városliget után nekem ez a park a legkedvesebb.

Igen, kedves a Városmajor, és nem monumentális. Szelíd lejtős peremrészei csak annyira meredek, hogy kisgyermek éppúgy biztonságosan lepegethetnek rajta, mint az enyhén melegítő, szűrt napfényt élvező, botladozó öregek. Templom, mindig népes sakkozó közönséget vonzó kőasztalok, játszótér, Beethoven-szobor, sok ülőpad: megannyi testi-lelki-szellemi-érzelmi szükségletet kielégítő, csendes elgyönyörködésre, önmagába merülésre csábító tényező. Örökzöld és lombhullató fák, cserjék, függőlegesen fölfelé szökő és a talajszint közelségét kereső, elterebélyesedő gyalog fenyőfélék harmonikus együttesben szerte a parkban.

A kertépítők mindezen kívül még valamivel megajándékozták a Városmajorban nyitott szemmel sétálgató, tartalmasan felüdülni vágyó járókelőt. A városmajori sziklákra gondolok. Már évekket ez előtt észrevettem őket, s mintha valamennyire már akkor megértettem volna a bátran tervező kertépítők szándékát. De talán csak ebben az évben töltötték be először igazán hivatásukat, a ki tudja hol kibányászott s ki tudja honnan idetelepített sziklatömbök.

A finnek számára természetes, hogy himnuszukban zengik el annyszor: mi szeretjük a sziklát! De aligha van nép, amelynek nyelvi fordulatai között ne találnánk a miénkhez hasonlókat: „győzhetetlen én kőszálom”, „próbakő”, „sziklaszilárd”, „szegeletkő”, „körengeteg”, „sziklafal”, vagy akár „kőhöz legyen mérve!”, és így tovább. A kő az erő és tartósság szimbóluma. S ha egy város teljes pusztulásáról beszélünk, ezt mondjuk: „kő kövön nem maradt”. Képlékenysége, faraghatósága, megmunkálhatósága éppen olyan érték, mint maradóssága. Ki tud meghatódottság nélkül végig menni az épségben megmaradt szombathelyi római hadiútszakaszokon, a dél-franciaországi római vízvezeték pillérei kö-

zött, árkádjai alatt, vagy megrendülés nélkül megállni Michelangelo márványba vésett üzenetei előtt?

A városmajori adakozó kedvű kertépítők most ennek az örök anyagnak természetes úton lett vagy modern technikával kiobbantott, kivésett, kifűrt kisebb-nagyobb tömbjeivel tették még szebbé az eddig is szép parkot. Ha arra járok, meglátogatom a nekem legjobban tetsző egyes sziklákat és csoportokat és vallatom őket és magamat. Miért szépek? Miért tetszenek nekem? Mit mondanak segítségükkel a térplasztika művészei, a kertépítők?

Vannak magányos sziklatömbök, de párosával elhelyezettek, sőt nagyobb csoportok is. Ahogy az élőket, állatokat, embereket is láthatjuk: magányosoknak vagy társkeresőknek. Vannak égbe szökők, vertikálisak, de vannak a horizontális elhelyezkedést kedvelők. Egyik-másik annyira földszintes, hogy a ráfutó borostyán teljesen elborította. Csak éppen egy kídudorodás árulkodik rejtett jelenlétéről. Vannak szeszélyes kristálytűkből, gubacszerű gömbökből összetorlódott, meszes, kvarcos kőzetek, tufák, üledékek. Egyikük Neptunust, a tengeristent, másikuk Vulkanust, a tűzistent idézi. A sziklák patintott élei éppúgy magukhoz rántják tekintetünket, mint az évezredek csapadéka, fagya, napmelege által lekoptatott finom hajlatú formák.

Csak egy kicsit barátkozunk meg velük, s éppúgy fölverik képzeletünket, mint a méltósággteljesen úszó felhők, vagy a pszichodiagnosztika számára készített színes tintafoltok. Most, hogy már igazán otthon érzik magukat az őket itt-ott benőtt mohák, zuzmók, füvek, repkények társaságában, hogy fenyők kiterjesztett tenyerei simogatják őket, úgy belenőttek a kistájba, mintha születésük pillanatától kezdve ott volnának, ott „élnének”, még hozzá csak azért, hogy gyönyörűséget szerezzenek a harmóniát kereső embernek. Minél több embernek. Különösen ilyenkor, ősszel, alkonyat előtt, amikor kisnyílású hegyesszögben érzik a valószínűtlenül színpompás lombot, avart, gyepet a sugarak, s Arany János egykori látványára gondolva magunk is meghatódottan mormoljuk: „a nap most száll le a városmajorba”.

Igen, most ott szép! Ott talán most a legszebb. Menjen oda mindenki, aki szereti a tékozló szépséget.

Harsányi István